

Lublin, 4 kwietnia 2016

dr Agata Błachnio
Katedra Psychologii Emocji i Motywacji
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
E-mail: gatta@kul.pl

AUTOREFERAT

1. Imię i Nazwisko

Agata Błachnio

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe/artystyczne

Doktor Nauk Humanistycznych w zakresie Psychologii, Wydział Nauk Społecznych,
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin, 2005

Magister Psychologii, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana
Pawła II, Lublin, 2000

Logopeda, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie,
Lublin, 2011

Specjalista w zakresie Emisji i Higieny Głosu, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Gdański,
Gdańsk, 2012

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych/artystycznych

Od 2007 – Adiunkt, Katedra Psychologii Emocji i Motywacji, Katolicki Uniwersytet
Lubelski Jana Pawła II

Od 2005 do 2007 – Asystent, Katedra Psychologii Emocji i Motywacji, Katolicki
Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Od 2001 do 2005 – Stypendium doktoranckie, Katedra Psychologii Emocji i Motywacji,
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

4. Osiągnięcia naukowe

4.1. Osiągnięcie naukowe zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r.

Za swoje największe osiągnięcie uważam serię badań wyznaczających psychologiczne determinanty korzystania z Internetu przedstawione w cyklu następujących publikacji pt.

Człowiek w przestrzeni wirtualnej: w stronę psychologicznych uwarunkowań korzystania z Facebooka.

Nr	artykuły z Listy A (Filadelfijskiej)	IF	IF 5	punkty MNiSW i KBN
1.	Błachnio, A. , Przepiórka, A. & Rudnicka, P. (2013). Psychological Determinants of Using Facebook: A Research Review, <i>International Journal of Human-Computer Interaction</i> , 29(11), 775-787. ¹	0,723	1,193	25
2.	Hawi, N., S., Błachnio, A. & Przepiórka, A. (2015). Polish Revalidation of the Internet Addiction Test. <i>Computers in Human Behavior</i> , 48, 548–553.	2,694	3,624	35
3.	Błachnio, A. , Przepiórka, A. & Pantic, I. (2015). Internet Use, Facebook Intrusion and Depression: Results of a Cross-Sectional Study. <i>European Psychiatry</i> , 30, 681–684.	3,439	3,316	35
4.	Błachnio, A. , Przepiórka, A. & Hawi, N. (2015). The Polish Adaptation of Online Cognition Scale. <i>Computers in Human Behavior</i> , 51, 470–475.	2,694	3,624	35
5.	Błachnio, A. , Przepiórka, A. & Díaz-Morales, J., F. (2015). Facebook Use and Chronotype: Results of a Cross-Sectional Study. <i>Chronobiology International</i> , 32(9), 1315-1319.	3,343	3,39	35
6.	Błachnio, A. & Przepiórka, A., (2015). Dysfunction of Self-Regulation and Self-Control in Facebook Addiction. <i>Psychiatric Quarterly</i> , doi:10.1007/s11126-015-9403-1	1,430	1,583	20
7.	Błachnio, A. , Przepiórka, A., Bałakier, E. & Boruch, W. (2016). Who Discloses the Most on Facebook? <i>Computers in Human Behavior</i> , 55 (2016) 664-667.	2,694	3,624	40
8.	Błachnio, A. , Przepiórka, A. & Pantic, I. (2016). Association between Facebook addiction, self-esteem and life satisfaction: a cross-sectional study. <i>Computers in Human Behavior</i> , 55, 701-705.	2,694	3,624	40
9.	Błachnio, A. , Przepiórka, A. & Rudnicka, P. (2016). Narcissism and Self-Esteem as Predictors of Dimensions of Facebook Use. <i>Personality and Individual Differences</i> , 90, 296-301.	1,951	2,378	30
10.	Błachnio, A. , Przepiórka, A., Boruch, W. & Bałakier, E., (2016). Styles of Self-Presentation, Privacy, and Loneliness as Predictors of Facebook Use in Young Users, <i>Personality and Individual</i>	1,951	2,378	30

¹ Opis wkładu w powstawanie artykułu umieszczono w Załączniku 1 (Wykaz opublikowanych prac naukowych lub twórczych prac zawodowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki)

	<i>Differences</i> , 94, 26-31.			
11.	Błachnio, A. & Przepiórka, A. (2016). Personality and Positive Orientation in Internet and Facebook Addiction. An Empirical Report From Poland, <i>Computers in Human Behavior</i> , 59, 230-236.	2,694	3,624	40
Artykuły z listy B				
1.	Błachnio, A. (2007). Przegląd wybranych badań nad wpływem Internetu na dobrostan psychiczny i kontakty społeczne użytkowników. <i>Psychologia Społeczna</i> , 3-4(5-6), 225-233.			7
2.	Błachnio, A. , Przepiórka, A., & Rowiński, T. (2014). Dysfunkcjonalne korzystanie z internetu – przegląd badań 1995–2011. <i>Psychologia Społeczna</i> , 9 4 (31), 378-395.			6

4.2. Omówienie głównych osiągnięć naukowych

Człowiek w przestrzeni wirtualnej: w stronę psychologicznych uwarunkowań korzystania z Facebooka.

1. Korzystanie z Internetu i Facebooka

Korzystanie z Internetu, rozumiane jako, m.in., motywacja, zaangażowanie, intensywność jest tematem badań naukowców od ponad dwudziestu lat. Jako pionierskie uznaje się badania z 1995 roku przeprowadzone przez Krauta z zespołem (1998), w których pokazano wpływ Internetu na życie codzienne. Wprowadzeniem do przeprowadzonych przeze mnie w późniejszych latach badań można uznać publikacje, w których dokonane zostały przeglądy badań. W artykule w *Psychologii Społecznej* (2007) dokonałam przeglądu badań nad wpływem Internetu na dobrostan i życie społeczne użytkowników. Natomiast w 2014 ukazał się artykuł też w *Psychologii Społecznej* przedstawiający przegląd badań na temat dysfunkcyjnego korzystania z Internetu. Wraz z zespołem dokonaliśmy także adaptacji dwóch metod do mierzenia uzależnienia od Internetu – Skala Uzależnienia od Internetu Young *Internet Addiction Test IAT* (artykuł został opublikowany w *Computers in Human Behavior*) oraz Skala Poznania Online Davisa *The Online Cognition Scale OCS* (artykuł także został opublikowany w *Computers in Human Behavior*). Metoda IAT została wykorzystana w późniejszych badaniach, m.in. w artykule, w którym głównym celem było wykazanie związku orientacji pozytywnej i osobowości a uzależnienia od Internetu (artykuł opublikowany w *Computers in Human Behavior*), a także w projektach międzykulturowych (artykuły w recenzjach).

Opisane poniżej badania dotyczą jednego z form korzystania z Internetu, a mianowicie portalu społecznościowego Facebook. Głównym założeniem przedstawionego cyklu badań jest poznanie psychologicznych uwarunkowań korzystania z Facebooka. Od kilku lat portale społecznościowe stały się ważnym środkiem komunikacji, wykorzystywanym w celach zawodowych, prywatnych, rekreacyjnych czy informacyjnych. Facebook obok Twittera, LinkedIn i MySpace jest jednym z najbardziej popularnych portali społecznościowych, obecnie ma około 800 milionów uczestników. Jak pokazują badania przeprowadzone przez PewResearchCenter (2014) czas spędzany na Facebooku wydłuża się z roku na rok. W badanej grupie 1,597 użytkowników Facebooka 70% z nich korzystało z Facebooka kilka razy dziennie. Rekordy popularności bije zwłaszcza wśród młodego pokolenia, które coraz

rzadziej korzysta z poczty mailowej czy smsów, a częściej z konta na Facebooku. Pytanie o motyw korzystania z Facebooka wydaje się pierwszym jakie należy zadać przy analizie tego zjawiska. Jak pokazują badania, Facebook zaspokaja między innymi potrzeby przynależności i autoprezentacji (Nadkarni i Hofmann, 2012). Potrzeba przynależności wiąże się z poszukiwaniem kontaktu z innymi, zrozumienia i akceptacji społecznej. Z kolei potrzeba autoprezentacji wynika z chęci kreowania własnego wizerunku. To, jaka potrzeba jest dominująca, zależy w dużym stopniu od osobowości użytkowników. Wprowadzenie do cyklu badań nad Facebookiem ukazało się w artykule w *International Journal of Human-Computer Interaction*, gdzie zostały omówione psychologiczne determinanty korzystania z Facebooka. Należy zaznaczyć, że korzystanie z portali społecznościowych ma zarówno pozytywne (szybki kontakt ze znajomymi, niezależnie od dzielącego nas dystansu, możliwość dotarcia do osób z podobnymi problemami, jak nasze) i negatywne efekty (nadmierne, intensywne korzystanie, które prowadzi do problemów psychologicznych i społecznych). W swoich badaniach skupiam się przede wszystkim na negatywnym aspekcie korzystania z portali społecznościowych.

Kolejne artykuły prezentują wyniki, w których starałam się odpowiedzieć na pytanie jakie właściwości i zasoby psychologiczne predysponują do korzystania z Facebooka. Badania przeprowadzałam wraz z zespołem, w którym uczestniczyli badacze także z zagranicy. Część z badań zostało przeprowadzonych dzięki pozyskanemu grantowi z NCN, którego jestem kierownikiem. Główne pytanie, na które próbowano odpowiedzieć, dotyczy cech psychologicznych, które powodują, że osoba angażuje się w korzystanie z Facebooka. Uwzględniane było korzystanie z naciskiem na nadmierne korzystanie z Facebooka, w literaturze nazywane *Facebook intrusion* (pochłonięcie Facebookiem) lub *Facebook addiction* (uzależnienie od Facebooka). Pojęcia te zostały ukute analogicznie do terminu uzależnienie od Internetu. Nie jest jednak wciąż jednoznacznie stwierdzone, czy uzależnienie od Facebooka jest odmiennym od Internetu uzależnieniem, czy też jego subtypem. Uzależnienie od Facebooka możemy definiować jako nadmierne zaangażowanie, które negatywnie wpływa na wypełnianie codziennych aktywności i pogarsza relacje interpersonalne. Ważnym wyznacznikiem uzależnienia jest nie tyle czas spędzany na portalu, co kontrola swojego użytkownika. Kolejnym wskaźnikiem jest to, czy użytkownik doświadcza negatywnych konsekwencji za przyczyną utraty kontroli nad czasem spędzonym na portalach społecznościowych. Osoby, które nadmierne korzystają z Facebooka, odczuwają dystres, kiedy nie mogą się zalogować do portalu. Występujący obniżony stan afektywny ma znaczący wpływ na funkcjonowanie osoby w sferze fizycznej, psychicznej, interpersonalnej, społecznej, rodzinnej i ekonomicznej (Elphinston i Noller, 2011; Andreassen i Pallesen, 2014). Do wyjaśniania fenomenu portali społecznościowych wybierano te zmienne, które w literaturze były sugerowane jako ważne przy badaniach nad korzystaniem z Internetu, ale też te, które są istotne w uzależnieniach behawioralnych.

2. *Etapy intensywności korzystania z Facebooka*

Zakładaliśmy, że z czasem użytkownik, w zależności od posiadanych zasobów psychologicznych, może przechodzić na kolejny etap, aż do intensywnego użytkownika, które staje się problemowe. W jednym z badań osoby badane zostały podzielone na trzy grupy: normalnie, intensywnie i nadmierne korzystających z Facebooka. Osoby normalnie korzystające z Facebooka uzyskały istotnie wyższy poziom samooceny i satysfakcji z życia niż osoby nadmierne korzystające z Facebooka. Osoby intensywnie korzystające z Facebooka charakteryzowały się niską samooceną i wysoką satysfakcją z życia, natomiast osoby nadmierne korzystające niskim poziomem samooceny i satysfakcji. Wyróżnione trzy grupy mogą odzwierciedlać etapy uzależnienia od Facebooka. Pierwsza grupa to osoby, które

korzystają z Facebooka w sposób zdrowy, nie mają problemów, żeby się wylogować, traktują Facebook jako narzędzie, mają wysoką samoocenę i wysoki poziom satysfakcji z życia, które to cechy są buforem chroniącym ich przed nadmiernym korzystaniem z tego portalu. Kolejna grupa to osoby intensywnie korzystające, zafascynowane Facebookiem, które miewają problemy z kontrolą czasu, ale jeszcze nie mają zbyt wielu problemów z tym związanych i nadal czerpią wiele satysfakcji z korzystania z Facebooka. Są w fazie euforii związanej z Facebookiem. Jeśli będą coraz więcej korzystać, są na dobrej drodze do uzależnienia i nadmiernego korzystania z Facebooka. W tej fazie utrata kontroli na Facebookiem i związane z tym problemy powodują, że satysfakcja z życia staje się niska. Wyniki tych badań zostały opublikowane w *Computers in Human Behavior*.

2.1. Właściwości psychologiczne a korzystanie z Facebooka

Osoby, które coraz częściej zaczynają logować się do Facebooka i są coraz bardziej zaangażowane w niego różnią się od tych, które nie zwiększają tego czasu. Zasadnym wydaje się pytanie jakie właściwości psychologiczne mają z tym związek. Prywatność jest jedną z potrzeb człowieka (Zaleski, 2001). Wydaje się, że wraz z rozwojem portali społecznościowych granice prywatności zaczęły się zmieniać. Ludzie umieszczają na Facebooku informacje, których, jak się wydaje, nigdy nie oznajmiliby ludziom w miejscu publicznym. Portale społecznościowe dają szansę do dzielenia się prywatnymi informacjami w łatwy i szybki sposób (Glac, Elm & Martin, 2014). Celem przeprowadzonych badań było wykazanie determinantów ujawniania informacji prywatnych na Facebooku. Wykazano, że młody wiek i samotność są predyktorami ujawniania prywatnych informacji na tym portalu. Wyniki tych badań zaprezentowano w *Computers in Human Behavior*. W kolejnych badaniach postawiono pytanie, czy potrzeba prywatności i samotność odgrywają rolę w nadmiernym korzystaniu z Facebooka. Wykazano, że relacja pomiędzy potrzebą prywatności i nadmiernym korzystaniem z Facebooka jest negatywnie istotna w przypadku wprowadzenia mediatora samotność. Można tu mówić o paradoksalnym efekcie potrzeby prywatności. Z jednej strony potrzeba prywatności może chronić przed nadmiernym korzystaniem z Facebooka, ale z drugiej wysoki poziom potrzeby prywatności jest związany z samotnością, a osoby samotne są bardziej narażone na nadmierne korzystanie z Facebooka. Wyniki zostały opublikowane w *Personality and Individual Differences*.

Kolejnymi cechami psychologicznymi były narcyzm i samoocena. Sprawdzaliśmy, czy są one predyktorami korzystania z Facebooka. Testowany był model sugerujący, że niski poziom samooceny i wysoki poziom narcyzmu są predyktorami intensywnego korzystania z Facebooka. Wykazano, że tak jest, ale nie zawsze. Wyróżniono trzy aspekty korzystania z Facebooka: ważność Facebooka, instrumentalne znaczenie Facebooka i społeczne znaczenie Facebooka. Narcyzm okazał się predyktorem trzech aspektów korzystania z Facebooka. Natomiast samoocena jest predyktorem korzystania z Facebooka tylko do celów społecznych. Obie badane cechy okazały się predyktorami intensywności korzystania z Facebooka; co więcej osoby intensywnie korzystające z Facebooka charakteryzują się wysokim poziomem narcyzmu i niskim poziomem samooceny. Prawdopodobnie dla osób narcystycznych korzystanie z Facebooka jest sposobem na wyróżnienie się i na podwyższenie statusu społecznego. Ponadto korzystanie z Facebooka może być sposobem na polepszenie swojej oceny dla osób z niskim poziomem samooceny. Powyższe wyniki zostały opublikowane w *Personality and Individual Differences*.

Opisane badania nad biologicznym funkcjonowaniem człowieka (Prat & Adan, 2011) mogą sugerować, że także ten aspekt może mieć znaczenie przy szukaniu uwarunkowań korzystania z portali społecznościowych. Różnice w funkcjonowaniu okołodobowym mają

wpływ na funkcjonowanie człowieka w wielu aspektach życia. Cecha ta mówi o preferencji funkcjonowania rannego bądź wieczornego. Niektórzy preferują godziny ranne na pracę i wtedy czują się w szczytowej formie swoich możliwości intelektualnych i fizycznych, inni natomiast wolą godziny wieczorne. Rytm ten jest uwarunkowany genetycznie i ma swoje odzwierciedlenie w profilu hormonalnym, rytmie serca, temperaturze ciała (Adan et al., 2012), ale też jest regulowany przez czynniki społeczne i środowiskowe (Stetler et al., 2004). Badania wskazują, że osoby wieczorne mają większą tendencję do uzależnień, np. nikotynowych czy alkoholowych (Prat & Adan, 2011), spędzają też więcej czasu przed telewizorem (Gaina, i in., 2006). Wskazuje się, że może to być konsekwencją niezgodności biologicznych rytmów wewnętrznych i fizyczno-społecznych rytmów wewnętrznych. Głównym celem przeprowadzonych badań było sprawdzenie relacji między korzystaniem z Facebooka i wieczornością/rannością. Chronotyp okazał się ważną cechą wyjaśniającą nadmierne korzystanie z Facebooka. Osoby, które mają tendencję do wieczornego stylu funkcjonowania częściej doświadczają trudności z ograniczeniem czasu spędzanego na portalu społecznościowym. Wyniki tych badań zostały opublikowane w *Chronobiology International*.

2.2. Uwikłanie w Facebooka

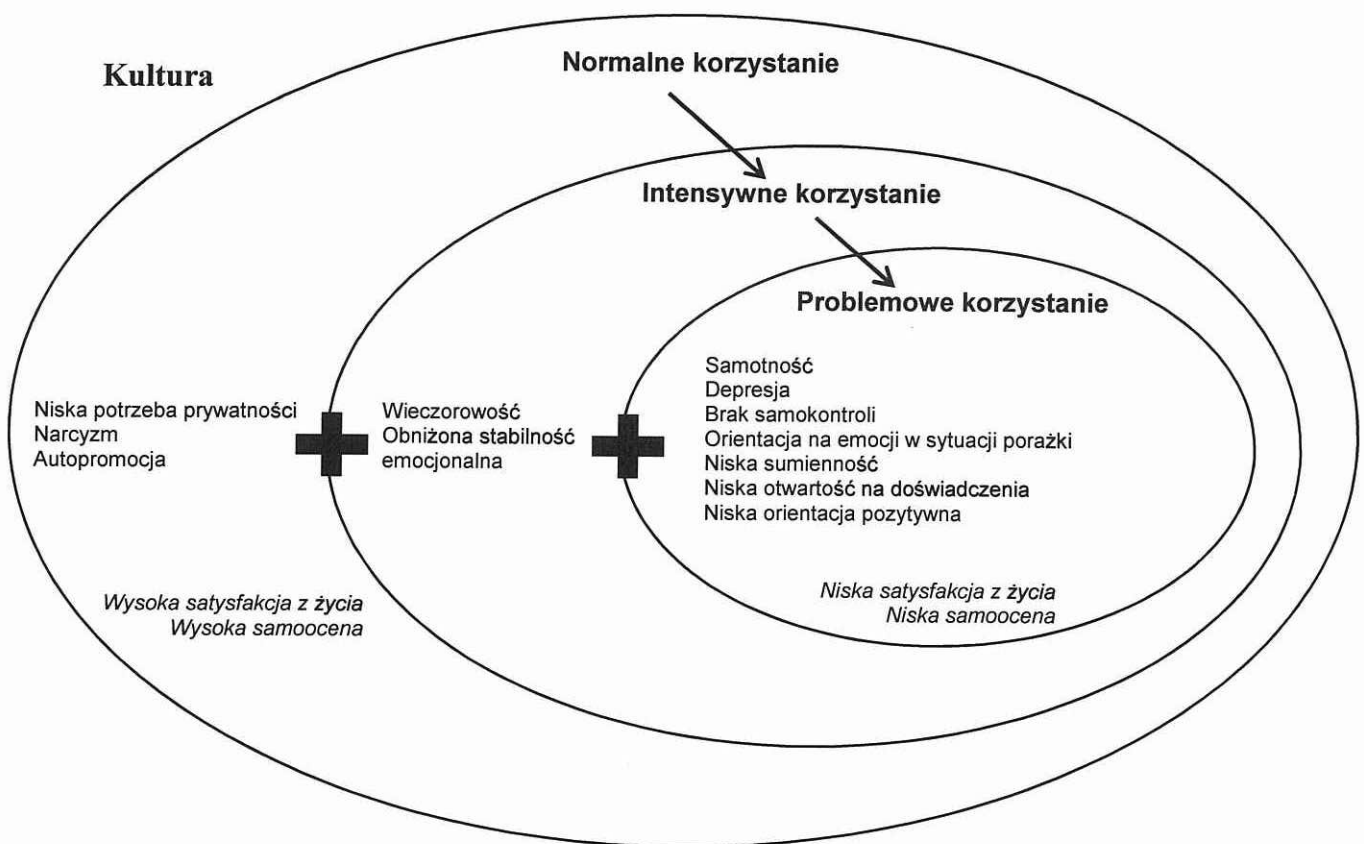
Brak kontroli nad przedłużającym się czasem spędzonym na Facebooku oraz wpływ tego na życie psychiczne i społeczne może sugerować, że osoba ma problem z nadmiernym korzystaniem z Facebooka, co w konsekwencji może przekładać się na wyniki w nauce. Problemy w szkole i na uczelni mogą nasilać stres i występujące objawy depresji. Depresja może być charakteryzowana przez dwa symptomy: anhedonię i obniżony nastrój. Dodatkowo stres odgrywa kluczową rolę w powstawaniu depresji (Bianchi i in., 2014). Celem kolejnego badania było sprawdzenie, czy płeć, wiek i depresja są predyktorami nadmiernego korzystania z Facebooka. Należy zaznaczyć, że diagnoza depresji była przeprowadzona na próbie nieklinicznej. Wykazano współzależność między płcią, wiekiem, depresją a uzależnieniem od Facebooka. Bycie mężczyzną, młody wiek i depresja są predyktorami nadmiernego korzystania z Facebooka. Nadmierne zaangażowanie w Facebook, zmęczenie, poświęcanie większości czasu na korzystanie z tego portalu, trudności w koncentracji mogą przekładać się na gorsze wyniki w nauce. Problemy w szkole i na uczelni mogą nasilać stres i występujące objawy depresji. Jest to tzw. błędne koło, gdzie występujące objawy wzajemnie nasilają negatywne konsekwencje niewłaściwego zachowania, a w tym wypadku problematycznego użytkownika Facebooka. Powyższe badania zostały opublikowane w *European Psychiatry*.

Wiele wcześniejszych badań sugerowało związki między cechami osobowości i nadmiernym korzystaniem z Facebooka. Osobowościowe czynniki odgrywają ważną rolę w sposobie korzystania z Internetu w ogóle, ale też w zaangażowaniu się w portale społecznościowe. Osoby, które nadmiernie korzystają z Internetu, jak i z Facebooka uzyskują niższe wyniki na wymiarze sumienności, stabilności emocjonalnej i otwartości na doświadczenia, a także w orientacji pozytywnej. Wyniki tych badań zostały opublikowane w *Computers in Human Behavior*.

Następne badania dotyczyły związku samokontroli, samoregulacji i orientacja na stan lub na działanie oraz korzystania z Facebooka. Postawiono hipotezę, że niewystarczające zasoby zapewniające samokontrolę i samoregulację użytkownika Facebooka wiążą się z nadmiernym korzystaniem z tego portalu. Wyniki pokazały, że predyktorami nadmiernego korzystania z Facebooka jest niska samokontrola, a także niskie wyniki w skali orientacji na działanie w sytuacjach niepowodzenia. Osoby z dobrą samokontrolą lepiej radzą sobie w życiu, rzadziej uzależniają się od alkoholu, częściej dotrzymują sekretów (Tangney,

Baumeister, Boone, 2004). Wcześniejsze badania pokazały, że osoby z wyższym poziomem samokontroli używają Internetu w sposób zdrowy (Muusses, Finkenauer, Kerkhof, Righetti, 2015). Nasze wyniki sugerują, że osoby z niewystarczającą samokontrolą mają problem z nadmiernym korzystaniem z Facebooka. Ponadto niski poziom orientacji na działanie w sytuacji porażki jest związane z nadmiernym korzystaniem z Facebooka. Osoby zorientowane na stan w sytuacji porażki nie działają, ale skupiają się na negatywnych myślach i emocjach (Kuhl, 2000). Tacy użytkownicy Facebooka uciekają od problemów w realnym świecie do wirtualnej rzeczywistości, nadmiernie angażując się w Facebook. Wyniki dotyczące związku korzystania z Facebooka i zasobów związanych z samoregulacją i samokontrolą zostały przedstawione w *Psychiatric Quarterly*.

3. W stronę modelu. Dynamika korzystania z Facebooka

Rysunek 1. Dynamika korzystania z Facebooka

Głównym celem jednotematycznego cyklu złożonego z 11 artykułów opublikowanych w czasopismach z JCR i dwóch z listy ERIH było szukanie psychologicznych uwarunkowań korzystania z Internetu ze szczególnym naciskiem na portal społecznościowy Facebook. Cykl rozpoczynają artykuły z przeglądami badań dotyczącymi korzystania z Facebooka i uzależnienia od Internetu, następne zawierają adaptacje metod. Teksty te stanowiły bazę do przeprowadzonych badań na temat psychologicznych podstaw zachowań internetowych z naciskiem na właściwości osobowe.

W oparciu o dotychczasowe badania dokonałam próby stworzenia modelu, który przedstawia dynamikę przechodzenia od „normalnego” do problemowego korzystania z Facebooka (rys. 1). Na każdym etapie odgrywają rolę inne czynniki psychologiczne, biologiczne lub społeczne, które decydują, czy osoba zacznie korzystać z Facebooka w

sposób problemowy. Pewne cechy jednostki sprzyjają temu, że osoba zaczyna logować się do Facebooka i korzystać z tego narzędzia. Jeśli posiada specyficzne cechy biologiczne (np. wieczorowość), psychologiczne (np. obniżona stabilność emocjonalna) czy społeczne (np. samotność) jest duże prawdopodobieństwo, że zacznie nadmiernie korzystać z Facebooka.

3.1. Zmienne osobowe w korzystaniu z Facebooka

Z zaprezentowanej serii badań wyłaniają się etapy korzystania z Facebooka – od „normalnego” korzystania, do korzystania, które staje się źródłem problemów psychicznych i społecznych (rys. 1). Uzyskane wyniki serii badań wskazują, że oprócz społecznych i psychologicznych własności jednostki istotne znaczenie w tym względzie mają również aspekty biologiczne. Osoby z niską potrzebą prywatności, z nasiloną potrzebą autopromocji, z wysokim poziomem narcyzmu i z wysoką samooceną częściej korzystają z Facebooka. Na tym etapie (normalnego) korzystania użytkownicy mają wysoki poziom satysfakcji z życia. Jeśli dodatkowo występują inne cechy związane z biologicznym funkcjonowaniem osoby (wieczorowość w przeciwieństwie do ranności), cechami osobowości (jak np. niska stabilność emocjonalna), czy z funkcjonowaniem społecznym (samotność) korzystanie staje się coraz bardziej intensywne i problemowe. Wykazano również, że niewystarczające zasoby zapewniające samokontrolę mogą mieć związek z nadmiernym korzystaniem z Facebooka. Gdy osoby mają niską samokontrolę, orientację na emocje negatywne w sytuacji porażki, a także niską sumienność, niską otwartość na doświadczenia i niską orientację pozytywną, korzystanie z czasem staje się problemowe, co w literaturze określane jest jako *Facebook intrusion* („pochłonięcie Facebookiem”) czy *Facebook addiction* („uzależnienie od Facebooka”), które jednak wciąż nie jest jednoznacznym pojęciem. Ten etap jest związany także z depresją i niską samooceną. Ponadto na tym etapie poziom satysfakcji z życia obniża się.

3.2. Zmienne kulturowe w korzystaniu z Facebooka

Warto w tym miejscu dodać, że omówione wyniki stały się inspiracją do kolejnych badań. W realizacji jest duży projekt badawczy, który dotyczy zmiennych kulturowych. W międzynarodowych badaniach testowany jest model wyjaśniający zależności między cechami osobowościowymi użytkownika i właściwościami kultury a korzystaniem z Facebooka. Do opisu kultury wykorzystano teorię konstruktów Ja (*self-construal*) (Singelis, 1994) dotyczącą niezależnego i współzależnego Ja, która z powodzeniem była wykorzystywana do wyjaśniania korzystania z mediów (Tamam, Willnat, & Osman, 2009), a także mediów społecznościowych (Kim, Kim, & Nam, 2010). Konstrukt ten składa się z czterech wymiarów: lojalność grupowa (*group loyalty*), oryginalność (*uniqueness*), niski kontekst (*low context*) i współzależność relacyjna (*relational interdependence*) (Fernández, Paez, & González, 2005). Do chwili obecnej przeprowadzono badania w ośmiu krajach. Pierwsze wyniki pokazały, że na poziomie kultury zmienne takie jak: unikalność i niski kontekst, zaś na poziomie jednostki: sumienność i stabilność emocjonalna są negatywnie związane z nadmiernym korzystaniem z Facebooka. Dwa artykuły dotyczące tych badań są w recenzjach.

3.3. Dalsze badania

Przedstawiona seria badań jest wkładem do wiedzy dotyczącej mediów społecznościowych, a w szczególności dynamiki przechodzenia z normalnego do problemowego korzystania z nich i przyczyni się do lepszego zrozumienia tego zjawiska. Warto zaznaczyć, że proponowany model korzystania z Facebooka nie jest pełny i wymaga dalszych weryfikacji empirycznych na poziomie zarówno zmiennych osobowych jak i

kulturowych. Rozwinięciem modelu będzie przeprowadzona już seria badań z uwzględnieniem zmiennych kulturowych.

Literatura cytowana (innych autorów)

- Adan, A., Archer, S.N., Hidalgo, M.P., et al. (2012). Circadian typology: A comprehensive review. *Chronobiology International*, 29, 1153–75.
- Andreassen, C. S., & Pallesen, S. (2014). Social network site addiction: an overview. *Current Pharmaceutical Design*, 20(25), 4053e4061.
- Bianchi, R., Schonfeld, I.S., Laurent, E. (2014). Is burnout a depressive disorder? A reexamination with special focus on atypical depression. *International Journal of Stress Management*, 21(4), 307–24.
- Elphinston, R. a., & Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 14(11), 631–635.
- Fernández, I., Paez, D., González, J., L. (2005). Independent and Interdependent Self-construals and Socio-cultural Factors in 29 Nations. *Revue Internationale de Psychologie Sociale*. 1, 35-64.
- Glac, K., Elm, D. R., & Martin, K. (2014). Areas of privacy in Facebook. *Business and Professional Ethics Journal*, 33(2), 147-176.
- Gaina, A., Sekine, M., Kanayama, H., et al. (2006). Morning–evening preference: Sleep pattern spectrum and lifestyle habits among Japanese junior high school pupils. *Chronobiology International*, 23, 607–21.
- Kim, J., Kim, M., & Nam, Y. (2010). An analysis of self-construals, motivations, Facebook use, and user satisfaction. *International Journal Of Human-Computer Interaction*, 26(11-12), 1077-1099.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukophadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being?. *American Psychologist*, 53(9), 1017-1031.
- Kuhl, J. (2000). *A functional-design approach to motivation and self-regulation: The dynamics of personality systems and interactions*. Academic Press.
- Muusses, L.D., Finkenauer, C., Kerkhof, P., Righetti, F. (2015). Partner effects of compulsive internet use: A self-control account. *Communication Research*. Muusses, Linda D., Vol. 42, Sage Publications, pp. 365–86.
- Nadkarni, A., & Hofmann, S. G. (2012). Why do people use Facebook?. *Personality And Individual Differences*, 52(3), 243-249. doi:10.1016/j.paid.2011.11.007
- PewResearchCenter. 2014. <http://www.pewresearch.org/>.
- Prat, G., Adan, A. (2011). Influence of circadian typology on drug consumption, hazardous alcohol use, and hangover symptoms. *Chronobiology International*, 28, 248–57.
- Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent self-construals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(5), 580–591.
- Stetler, C., Dickerson, S.S., Miller, G.E. (2004). Uncoupling of social zeitgebers and diurnal cortisol secretion in clinical depression. *Psychoneuroendocrinology*, 29, 1250–9.
- Tamam, E., Willnat, L., & Osman, M. N. (2009). Self-construal and exposure to American entertainment and news programs among Malaysian youths. *Pertanika Journal of Social Science & Humanities*, 17(1), 17–24.
- Tangney, J.P., Baumeister, R.F., Boone, A.L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of Personality*, 72, 271–324.
- Zaleski, Z. (2001). Prawo do prywatności – aspekty psychologiczne. W: K. Motyka (red.), *Prawo do prywatności. Aspekty prawne i psychologiczne* (s. 95-145). Lublin: Wydawnictwo MORPOL.

4.3. Pozostałe osiągnięcia naukowe

Oprócz zachowań internetowych moje zainteresowania dotyczą kilku aspektów:

– Uczciwość

Podejście do ściągania różni się w zależności od kraju. W Polsce na to zjawisko patrzy się raczej pobłażliwie, inaczej niż w krajach anglosaskich, gdzie takie zachowania są napiętnowane. Wykazaliśmy, że niska samoocena i samoskuteczność są predyktorami nieuczciwości akademickiej.

Ponadto uczestniczyłam w badaniach z wykorzystaniem HEXACO. Wykazaliśmy m.in., że wymiar uczciwość-pokora jest silnie związany z religijnością i z satysfakcją z życia.

Wybrane publikacje:

Błachnio, A. & Weremko, M. (2011). Academic Cheating is Contagious: the Influence of the Presence of Others on Honesty. A Study Report. *International Journal of Applied Psychology*, 1(1), 14-19.

Aghababaei, N., **Błachnio, A.**, Arji, A., Chiniforoushan, M., Tekke, M., & Mehrabadi, A., F. (2015). Honesty–Humility and the HEXACO Structure of Religiosity and Well-Being. *Current Psychology: A Journal For Diverse Perspectives On Diverse Psychological Issues*, doi:10.1007/s12144-015-9310-5.1-10.

– Wybrane aspekty religijności

W projekcie tym szukaliśmy związków religijności i osobowości w kulturze polskiej i perskiej.

Wybrane publikacje:

Aghababaei, N., **Błachnio, A.**, Arji, A., Chiniforoushan, & M., Mohammadtabar, S. (2015). The relations among well-being outcomes, religiosity, and personality. *Polish Psychological Bulletin*, 46(3) 460-468.

Aghababaei, A & **Błachnio, A.** (2014). Purpose in life mediates the relationship between religiosity and happiness: evidence from Poland. *Mental Health, Religion & Culture*, 17(8), 827-831.

Aghababaei, A & **Błachnio, A.** (2014). The relations among the HEXACO model of personality, religiosity, and subjective well-being in Iranian and Polish college students. *Contemporary Psychology*, 9(1), 17-28 (in Persian).

– Wstyd i duma za polityków

Badania nad wstydem za polityków są kontynuacją badań jakie opisałam w swojej pracy magisterskiej. Głównym celem było m.in. wykazanie, co determinuje wstyd i dumę za polityków. Przeprowadzone badania pokazują m.in., że wstyd za polityka jest głównie reakcją na łamanie zasad lub niespełnianie standardów oraz efektem bliskiej więzi z jego osobą i popierania go. Z kolei duma jest głównie skutkiem bliskiej więzi z danym politykiem, a dopiero później owocem oceny jego wartościowych działań. Okazało się, że w przypadku obu emocji najmniej znaczące w specyficznym kontekście politycznym jest to, czy znamy poglądy kandydata.

Wybrane publikacje:

- Błachnio, A.**, Janson, M., & Zaleski, Z. (2000). Wstyd za polityków. *Przegląd Psychologiczny*, 43(4), 447-467.
- Błachnio, A.** & Janson, M. (2013). Nie musisz znać poglądów polityka, żeby się za niego wstydzić. *Społeczeństwo i Polityka*, 2, 31-46

– Zachowania emocjonalne kierowców

Zachowania emocjonalne kierowców są ciekawym kierunkiem badań, mimo, że w literaturze anglojęzycznej jest to temat często podejmowany, na gruncie polskim wydaje się być nowym. Agresja kierowców często staje się powodem wypadków lub kolizji drogowych. W badaniach szukaliśmy psychologicznych determinantów zachowań na drodze. Wykazaliśmy, że wysoki poziom narcyzmu i niska samoocena predysponuje zachowania agresywne kierowców. Ponadto niski poziom samooceny oraz stosowanie strategii obniżania nastroju może prowadzić do zachowań lękowych kierowców.

Wybrane publikacje:

- Przepiórka, A., **Błachnio, A.**, & Wiesenthal, D., L. (2014). The Determinants of Driving Aggression Among Polish Drivers. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 27, 69-80.
- Przepiórka, A., & **Błachnio, A.** (2013). Analiza zależności pomiędzy zachowaniami kierowców a samooceną i regulacją nastroju. *Psychologia Społeczna*, tom 8, 3(26), 335-345
- Błachnio, A.**, Przepiórka, A., Sullman, M. (2013). Psychometric Properties of the Driving Cognitions Questionnaire on a Polish Sample. In: M. Sullman & L. Dorn (Eds.), *Driver Behaviour and Training* 6, 293-301.

– Jąkanie

Moje wykształcenie psychologiczne i logopedyczne spowodowały, że zainteresowałam się jąkaniem, podjęłam także szkolenie w kierunku pomocy osobom jąkającym się. Przeprowadziłam pionierskie badania na gruncie polskim nad rozpoznawaniem emocji osób jąkających się, przeżywanych podczas mówienia. Wykazałam, że osoby jąkające się nie odczuwają aż tak silnych emocji, jakie im się zazwyczaj przypisuje. Okazało się, że logopedzi zawyżali poziom emocji negatywnych odczuwanych przez osoby jąkające się. Ponadto wraz z zespołem określaliśmy postawy wobec osób jąkających się. Negatywny stereotyp związany z postrzeganiem osób jąkających wiąże się ze stygmatyzacją tych osób i dużym piętnem. Osoby jąkające się są negatywnie oceniane, są obiektem żartów i drwin ze strony rówieśników, dlatego temat wydaje się być ważki. W jednych z badań wykazaliśmy, że oceny dorosłych Polaków są najniższymi wśród wszystkich 136 krajów (badania były prowadzone w ramach projektu IPATHA). Wskazuje to na to, że Polacy nie tolerują inności i źle oceniają osoby inne niż oni sami.

Wybrane publikacje:

- Błachnio, A.** (2013). Emocje odczuwane podczas mówienia przez osoby jąkające się. *Kwartalnik Pedagogiczny*, 3(229), 31-50

- Przepiórka, A., **Błachnio, A.**, Louis, K., & Woźniak, T. (2013). Public Attitudes Toward Stuttering in Poland. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 48(6), 703-714.
- Louis, K., Przepiórka, A., Beste-Guldborg, A., Williams, M., J., **Błachnio, A.**, Guendouzi, J. Reichel, I. K., & Ware, M., B. (2014). Stuttering attitudes of students: Professional, intracultural, and international comparisons. *Journal of Fluency Disorders*, 39, 34-50.

– **Tworzenie metod**

Jestem autorką lub współautorką następujących metod:

Kwestionariusz do mierzenia aktywności w czasie wolnym

Przepiórka, A., **Błachnio, A.** (w recenzjach). Free Time in Poland: The Relationship Among Personality Traits and Leisure Time Activity

Skala zachowań niełojalnych LOJAL

Błachnio, A. (2008). Psychologia zdrady. Warszawa: Difin.

Skala Prywatności na Facebooku (Facebook Privacy Scale)

Błachnio, A., Przepiórka, A., Bałakier, E., Boruch, W. (2016). Who Discloses the Most on Facebook? *Computers in Human Behavior*, 55 (2016) 664-667.

Skala Motywacji i Ważności Facebooka (Facebook Motivation and Importance Scale)

Błachnio, A., Przepiórka, A., Rudnicka, P. (2016). Narcissism and Self-Esteem as Predictors of Dimensions of Facebook Use Personality and Individual Differences, 90, 296-301.

– **Tłumaczenie metod**

Skala Nadmiernego zaangażowania w Facebook (Facebook Intrusion)

Błachnio, A., Przepiórka, A. & Pantic, I. (2015). Internet Use, Facebook Intrusion and Depression: Results of a Cross-Sectional Study. *European Psychiatry*, 30, 681–684.

Błachnio, A., Przepiórka, A. & Díaz-Morales, J., F. (2015). Facebook Use and Chronotype: Results of a Cross-Sectional Study. *Chronobiology International*, 32(9), 1315-1319.

Skala Intensywności Korzystania z Facebooka (Facebook Intensity)

Błachnio, A., Przepiórka, A., Rudnicka, P. (2016). Narcissism and Self-Esteem as Predictors of Dimensions of Facebook Use Personality and Individual Differences, 90, 296-301, 10.1016/j.paid.2015.11.018

Skala Uzależnienia od Facebooka Bergen (The Bergen Facebook Addiction Scale BFAS)

Błachnio, A., Przepiórka, A. & Pantic, I. (2016). Association between Facebook addiction, self-esteem and life satisfaction: a cross-sectional study. *Computers in Human Behavior*, 55, 701-705.

Krótką Skala Ciemnej Triady (Short Dark Triad)

Aghababaei, N., **Błachnio, A.** (2015). Well-being and the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 86, 365-368.

Skala Orientacji Religijnej (Religious Orientation Scale-Revised)

Aghababaei, N., **Błachnio, A.**, Arji, A., Chiniforoushan, M., Tekke, M., & Mehrabadi, A., F. (2015). Honesty–Humility and the HEXACO Structure of Religiosity and Well-Being. *Current Psychology: A Journal For Diverse Perspectives On Diverse Psychological Issues*, doi:10.1007/s12144-015-9310-5.1-10.

Skala Wielozadaniowości (The Multitasking Scale)

Błachnio, A., Przepiórka, A., (2015). Dysfunction of Self-Regulation and Self-Control in Facebook Addiction. *Psychiatric Quarterly*. 10.1007/s11126-015-9403-1

– **Adaptacje metod***Skala Uzależnienia od Internetu Young IAT*

Hawi, N., S., **Błachnio, A.** Przepiórka, A. (2015). Polish Validation of the Internet Addiction Test. *Computers in Human Behavior*, 48, 548–553.

Skala Poznania Online Davisa

Błachnio, A., Przepiórka, A. & Hawi, N. (2015). Exploring the Online Cognition Scale in a Polish sample. *Compute in Human Behavior*, 51, 470–475.

Skala Zawiści DES

Błachnio, A., Przepiórka, A., (2015). I Want to Have What You Have and I Do Not Want You to Have It. *Studia Psychologica*, 57(4), 243-253.

The Driving and Riding Avoidance Scale DRAS

Błachnio, A., Przepiórka, A., Sullman, M., & Taylor, J. (2013). *Polish Adaptation of the Driving and Riding Avoidance Scale*, *Polish Psychological Bulletin*, 44(2), 59-66.

The Driving Cognitions Questionnaire

Błachnio, A., Przepiórka, A., Sullman, M. (2013). Psychometric Properties of the Driving Cognitions Questionnaire on a Polish Sample. In: M. Sullman & L. Dorn (Eds.), *Driver Behaviour and Training* 6, 293-301.

Publikacje - podsumowanie

W czasie mojej pracy naukowej opublikowałam 33 artykuły w czasopismach znajdujących się na listach MNI SZW. Warto podkreślić, że 21 z nich (w 12 jestem pierwszym autorem, w 7 drugim) zostało opublikowanych w czasopismach znajdujących się na liście Filadelfijskiej Instytutu Informacji Naukowej z Impact Factorem (sumaryczny IF=40,594, IF 5 = 49,945), a 5 z nich na liście ERICH. Chciałam też podkreślić, że kilkanaście artykułów jest w recenzjach.

Byłam redaktorem dwóch numerów specjalnych dotyczących emocji (Psychologia Społeczna i Polish Psychological Bulletin) oraz numeru Studiów z Psychologii w KUL. W przygotowaniu dwa numery specjalne: w Rocznikach Psychologicznych i Przeglądzie Psychologicznym.

Mój dorobek zawiera także jedną jednoautorską monografię pt. Psychologia zdrady (recenzent: B. Wojciszke), cztery książki pod redakcją, w tym dwie w j. angielskim (Blżej Emocji 1 i 2, Closer to emotions 3, Internet in Psychological Research). Ponadto jestem autorką czterech artykułów w recenzowanych czasopismach w języku angielskim i jednego w j. perskim. Pięć rozdziałów w języku angielskim i 21 w j. polskim w pracach zbiorowych.

W sumie moje publikacje mają 876 punktów MNiSW. Indeks Hirsha wg Web of Science 4, cytowań: 29 (3 kwietnia 2016).

Agata Błachnio